

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
БУХАРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ
ИМЕНИ АБУ АЛИ ИБН СИНО**

Научно-практической конференции с международным
участием на тему:

**“ Проблемы экологии и
экологического образования ”**

СБОРНИК ТЕЗИСОВ

11-12 ноября 2022 года

TIBBIY-EKOLOGIK MADANIYATNI OSHIRISHDA ABU ALI IBN SINO ASARLARIDAN FOYDALANISH.....	55
42. Eminov Anvarjon Yigitaliyevich	
SOG'LOMLASHTIRUVCHI JISMONIY TARBIYANING VAZIFALARI.....	56
43. Ergasheva Mavjuda Komiljonovna, Shakarov Sanjar Abdusamad o'g'li	
EKOLOGIK MUAMMOLARNING VUJUDGA KELISHI.(Buxoro viloyati misolida).....	57
44. Абдуллаева Угиллой Якубовна., ¹ Файзуллаева Гульмира Баходир кизи ²	
ЭКСТРАГЕНИТАЛЬНЫЕ ЗАБОЛЕВАНИЯ И БЕРЕМЕННОСТЬ.....	59
45. Муратова Гулсара Саидовна	
ЭКОЛОГИК ТАЪЛИМ ТАРБИЯ ВА ЭКОЛОГИК МИЛЛИЙ МЕРОС.....	61
46. Hamrakulova M.X	
SOYA YOG'INI OZUQAVIYLIK QIYMATINI OZIQ-OVQAT SANOATIDAGI O'RNI.....	63
47. Иброхимов К.И.	
ПУТИ И СПОСОБЫ УЛУЧШЕНИЯ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ.....	64
48. Иброхимов К.И.	
ПРЕДРАСПОЛАГАЮЩИЕ ФАКТОРЫ У ДЕТЕЙ С АЛЛЕРГИЧЕСКИЙ РИНИТОМ.....	65
49. Ибрагимова Лола Абдунабиевна	
АЛКОГОЛЬСИЗ ШИРИН ГАЗЛАНГАН САЛҚИН ИЧИМЛИКЛАРНИНГ ИНСОН САЛОМАТЛИГИГА ТАЪСИРИ.....	66
50. Sattorova B.N, Ismoilova F.E	
SUT VA SUT MAHSULOTLARINING INSON SALOMATLIGIGA TA'SIRLARI VA ULARNI ISTE'MOL QILISH ME'YORLARI.....	67
51. Salomova F.I., Bobomuratov T.A., Akhmadaliyeva N.O., Imamova A.O.	
HYGIENIC ASSESSMENT OF THE IMPACT OF HOUSEHOLD WASTE ON HUMAN HEALTH.....	68
52. Salomova F., Bobomuratov T.A., Akhmadaliyeva N.O., Imamova A.O., Mustafoqulov J.R	
INSON ORGANIZIMIGA ENERGETIK ICHIMLIKLARINING SALBIY TA'SIRLARINI GIGYENIK VAHOLASH.....	69
53. Жумаева А.А., Саидов А.А. Роль экологии в сохранении здоровья человека.....	71
54. Жумаева А.А., Шерқўзиева Г.Ф.	
ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ ОКРУЖАЮЩАЯ СРЕДА И ЕЕ ОХРАНА.....	72
55. Jumaeva A.A., Kochimov S.S., Sherqo'ziyeva G.F.	
BUXORO AHOLISINI ICHIMLIK SUVI BILAN TAMINLASHNING OPTIMAL ASOSLARI.....	74
56. Jumanova Lola Abduhaliliovna, Shoyunusova Nargis Sharifovna	
ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	75
57. Janabaev Aydos Janabaevich, Aytbaeva Guldana Qonisbay qizi QORAQOLPOGISTON AROL EKOLOGIK MUHITIDA INSON SALOMATLIGIGA TASIR ETISHI OMILLAR.....	76
58. А.С.Косова	
ОПЫТ РЕАЛИЗАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПРОФИЛАКТИЧЕСКОГО ПРОЕКТА «ЗДОРОВЫЕ ГОРОДА И ПОСЕЛКИ» В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ.....	77
59. Каршиева Диловар Рустамовна	
Ишлаб чиқаришдаги шовқинларнинг инсон организмига зарарли таъсири ва олдини олиш чора-тадбирлари.....	79
60. Д.Р.Каршиева.	
САЛОМАТЛИК ОВҚАТЛАНИШНИНГ ОЛТИН ҚОИДАЛАРИ.....	80
61. Кодиров О.	
Распространенность кариеса зубов детей дошкольников, проживающих на территории Бухарской области.....	81
62. Кодиров Zufarjon Zaфаров	
ТРЕБОВАНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ К РАСТВОРИТЕЛЯМ ПРИ ЭКСТРАКЦИИ МАСЛА.....	82
63. Т.Х Qodirov, S.Xakimjonova	
SOG'LOM OVQATLANISH SOG'LOM TURMUSH TARZINING ASOSIY OMILI.....	84
64. Kurbanova Shaxnoza Irkinovna, Baratova Iroda Abduqodir qizi, Ibragimov Abdullajon Samandar o'g'li	
ISHLAB CHIQRISH OMILLARI –HOZIRGI KUNNING DOLZARB MUAMMOSI.....	85

ISHLAB CHIQUARISH OMILLARI –HOZIRGI KUNNING DOLZARB MUAMMOSI

Kurbanova Shaxnoza Irkinovna
Baratova Iroda Abduqodir qizi
Ibragimov Abdullajon Samandar o'g'li
Toshkent tibbiyot akademiyasi
Toshkent, O'zbekiston

O'zbekistonda hozirgi kunda asosiy ifloslantiruvchi korxonalariga Ohangarancement, Maksam-Chirchiq, Olmaliq kon-metallurgiya kombinati va boshqa korxonalar kiradi. O'tgan besh yil davomida o'tkazilgan monitoring natijalariga ko'ra, mazkur tarmoqlar atmosferaga, tuproqqa va suv resurslariga turli ifloslantiruvchi moddalarni chiqarganlar va ularning ko'rsatkichi 40 baravarga oshirganligi aniqlandi. O'zbekistonda 10 ga yaqin korxonalar atrof-muhitning ifloslanishiga sabab bo'lmoqda. Jahon statistik ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston dunyoning ekologik samaradorligi reytingida 158 davlat orasida 118-o'rinni egallaydi. Tekshiruvimiz davomida ustuvor ekologik xavfli korxonalar hisoblanuvchi 452 ta xo'jalik yurituvchi sub'ektda atrof-muhitni ifloslantirish manbalari monitoringi o'tkazganimizda ulardan 264 tasi atmosfera havosiga chiqindilar bilan ifloslantirsa, 171 tasi suv havzalariga oqizish manbalarini ifloslantiradi, 123 tasi tuproqni ifloslantiruvchi manbalar bilan ifloslantiradi. Sanoat korxonalardan atmosfera havosini ifloslantiruvchi moddalar azot oksidi, oltingugurt dioksidi (SO₂), uglerod oksidi (CO), azot dioksidi (NO₂), chang, shuningdek, o'ziga xos ifloslantiruvchi moddalar - ammiak, fenollar, og'ir metallar, vodorod sulfidi, organik erituvchilar va boshqalardir. CO juda korroziv gaz bo'lib, gemoglobin bilan osongina birlashadi va organizmda ko'rish keskinligining yomonlashishiga, miyaning ba'zi psixomotor funksiyalarining buzilishiga, yurak va o'pka faoliyatidagi o'zgarishlarga, bosh og'rig'i, uyquchanlik, spazmga, nafas olishning buzilishiga olib keladi.

Azot oksidi (NO₂) ultrabinafsha quyosh nurlari yordamida uglevodorodlar bilan birlashib peroksilatsetil nitrat (PAN) va boshqa fotokimyoviy oksidlovchi moddalarni, shu jumladan peroksibenzoilnitrat (PBN) azon (O₃), vodorod perikisi (N₂O₂), azot dioksidini hosil qiladi. PAN tarkibida azot dioksidi va kaliy yodining mavjudligi smogga jigarrang rang beradi. PAN esa konsentrlanganda, o'simlik qoplamiga zararli ta'sir ko'rsatadigan yopishqoq suyuqlik shaklida yerga tushadi. Barcha oksidlovchi moddalar, birinchi navbatda, PAN va PBN, kuchli tirnash xususiyatiga ega bo'lib ko'zning yallig'lanishiga olib keladi va ozon bilan birgalikda inson organizmida nafas yo'llarini bezovta qiladi, ko'krak qafasida alveolalarning torayishiga olib keladi va uning yuqori konsentratsiyalarda bo'lishi kuchli yo'talni keltirib chiqaradi. Hozirgi kunda shaharlarda havoning tobora ortib borayotgan ifloslanishi tufayli surunkali bronxit, emfizem, turli allergik kasalliklar, o'pka saratoni kabi kasalliklarga chalinganlar soni aholi o'rtasida muttasil ortib bormoqda. Shuning uchun gigiyenistlarning oldida atmosfera havosini ifloslantiruvchi omillardan saqlash maqsadida tozalash inshootlarini qo'llash maqsadga muvofiqdir.

ЁҒ-МОЙ КОРХОНАЛАРИДА ИШЛАТИЛАДИГАН ОҚАРТИРУВЧИ ТУПРОҚНИ ТАХЛИЛ ҚИЛИШ

*т.ф.ф.д. (PhD) Н. Б. Кадирова,
Фарғона Политехника Инститuti, Ўзбекистон*

Ўзбекистонда ёғ-мой саноатининг ривожланишининг hozirgi bosqichida ekologik toza, bezarar, sovun hamda bosqa yuvish vositalarini ishlab chiqarish rivojlanishi asosiy ehtiyoj qaratilmokda.

Bugungi kunda respublika 80 dan ortiq yirik ёғ-мой korxonalari faoliyat kurasimokda, bu korxonalarda yiliga urtacha 600,0 ming tonnadan ziyat yusimlik (пахта, соя, кунгабокар, рапс ва бошқалар) мойлари ishlab chiqarish kuvvatiga эга. Olingan yusimlik мойларини қайта ishlash жараёнида турли хилдаги адсорбентлардан фойдаланиб келмокда. Бу турдаги фаол углерод ва тупроқ адсорбентлари асосан Европа, Покистон, АҚШ, Хиндистон, Хитой ва бошқа чет давлатлардан юқори нархда олиб келинади. Олиб келинган